

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีส่วนร่วม ร่วมของประชาชนกับคุณภาพชีวิต ในจังหวัดชัยนาท

Ways of life based on the principle of the sufficiency
economy philosophy and people's participation
and quality of life in Chainat province

ศิริชัย นรจิ้น¹

Sirichai Norajeen

saowalak1004@hotmail.com

Received: 2/11/64 Revised: 11/11/64 Accepted: 11/11/64

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีส่วนร่วมของประชาชนกับคุณภาพชีวิต ในจังหวัดชัยนาท 2) ศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท 3) ศึกษาการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท ทั้งนี้ ได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยวิธีการสำรวจ (survey research) โดยมีแบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดชัยนาท จำนวน 269 ครัวเรือน ได้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ในการทดสอบสมมติฐาน ทั้งนี้ ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย 2) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท ได้ร้อยละ 64.10 3) การมีส่วนร่วม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท ได้ร้อยละ 72.50

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง; การมีส่วนร่วมของประชาชน; คุณภาพชีวิต

Abstract

In this dissertation, the researcher examines (1) the level of ways of life based on the principle of the sufficiency economy philosophy and people's participation and quality of life in Chai Nat province; investigates (2) the ways of life based on the principle of the sufficiency economy philosophy affecting the quality of life of people in Chai Nat province; and studies (3) the participation affecting the quality of life of the people under study.

The method of quantitative survey research was employed with a questionnaire as a research instrument. The analysis unit was at a group level consisting of 269 heads of households residing in the sufficiency economy village in Chai Nat province. The technique of multiple regression

analysis was used for the hypothesis test. Findings are as follows. 1) The level of opinions of heads of the households on ways of life based on the principle of the sufficiency economy philosophy overall was at an agreed level and the level of opinions of heads of the households on the principle of people participation overall was at an agreed level. 2) Ways of life based on the principle of the sufficiency economy philosophy affecting the quality of life of the people in Chai Nat province significant level of .01. They could be explanatory of the ways of life of the people in Chai Nat province at 64.10 percent. 3) People's participation affecting the quality of life of the people in Chai Nat province significant level of .01. They could be explanatory of the quality of life of the people in Chai Nat province at 72.50 percent.

Keyword: sufficiency economy philosophy; participation; quality of life

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 พระราชทานหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” แก่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และการบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์” ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิด

จากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีส่วนร่วม จะทำให้ความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น คนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีค่า และมีความสำคัญต่อองค์การ คุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศในปัจจุบัน และสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาที่กระจายความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง ปกป้องสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น เพื่อคนรุ่นหลัง และเป็นการพัฒนาที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างแท้จริง การมีคุณภาพชีวิตที่ดีรวมไปถึง สุขภาพ ความคิด อารมณ์ สิทธิ ความยุติธรรมทางกฎหมาย ระดับการศึกษาของคนทุกวัย และปราศจากมลภาวะจากสภาพแวดล้อม นอกจากนี้คุณภาพชีวิตยังเกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย มีสถานที่ในการพักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนการมีความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว และสามารถปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2550)

จังหวัดชัยนาทเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ได้มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการมีส่วนร่วมของประชาชนมาเป็นแนวทางและเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยเน้นให้ชุมชนพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการตนเองในด้านความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ที่ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นเครื่องมือ มาใช้ในการพัฒนาชุมชนบนฐานทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่อย่างหลากหลาย โดยเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนได้ปรับเปลี่ยนจากการพึ่งพิงปัจจัยต่างๆภายนอกชุมชนเป็นการพึ่งตนเองจากปัจจัยที่มีอยู่ภายในชุมชน โดยอาศัยตนเองและทุนทางสังคมที่มีอยู่ในการส่งเสริมความสามารถในการ

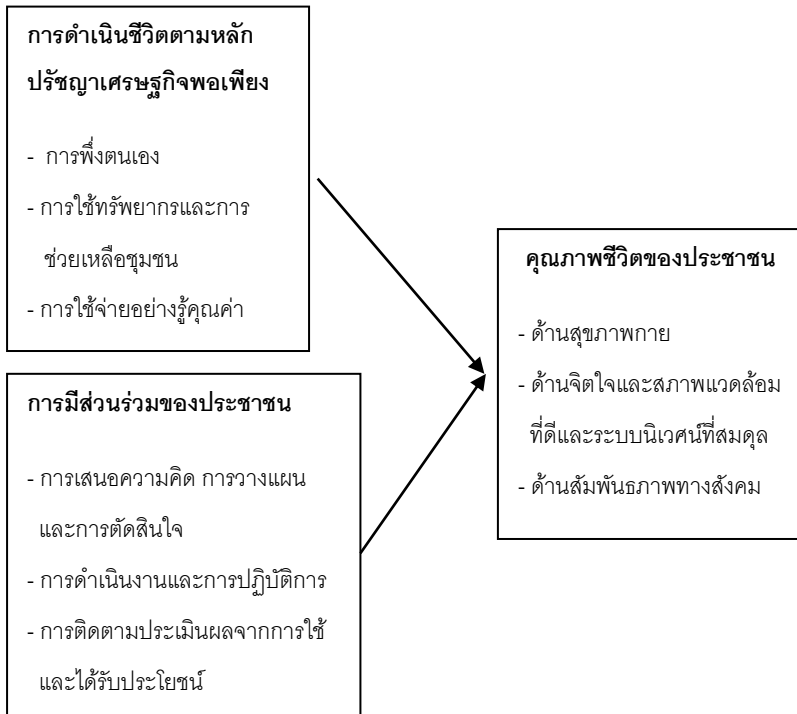
ดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนอย่างแท้จริง อันเป็นการวางรากฐานการเสริมพลังชุมชนในการจัดการตนเอง เพื่อช่วยเหลือค้ำจุนซึ่งกันและกัน ซึ่งต่อมามีการขยายผลการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนโดยให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงานภายในจังหวัดชัยนาท พบว่าแต่ละหน่วยงานมีแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายของต้นสังกัดที่แตกต่างกัน การติดตามหรือประเมินแยกส่วนกันดำเนินการ จึงขาดการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ดังนั้น หากแต่ละหน่วยงานมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกัน และให้ภาคประชาชนหรือภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ก็จะสามารถส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยพบว่า การใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการมีส่วนร่วมของประชาชนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีส่วนร่วมของประชาชนกับคุณภาพชีวิต ในจังหวัดชัยนาท ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีส่วนร่วมของประชาชนให้กับชุมชนอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีส่วนร่วมของประชาชนกับคุณภาพชีวิต ในจังหวัดชัยนาท
2. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท

กรอบแนวคิด

การวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยวิธีการสำรวจ (Survey Research) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของ Likert (Likert scale) โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วย

คะแนน 3 หมายถึง ไม่มีความคิดเห็นเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด

คะแนน 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

คะแนน 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling--SRS) เพื่อเก็บข้อมูลจากบัญชีรายชื่อหัวหน้าครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ในจังหวัดชัยนาท ได้แก่ บ้านสระไม้แดง หมู่ที่ 16 ตำบลแพรงศรีราชา อำเภอสรรคบุรี ,บ้านห้วยางหมู่ 5 ตำบลท่าฉนวน อำเภอมนรมย์, บ้านดอนซาก หมู่ที่ 6 ตำบลห้วยงู อำเภอหันคา และบ้านหนองสมบัติ หมู่ 3 ตำบลนางลือ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท รวมทั้งสิ้น 269 ครัวเรือน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของหัวหน้าครัวเรือน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการมีส่วนร่วมของประชาชน

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	\bar{X}	SD	ลำดับที่	ระดับ
1. การพึ่งพาตนเอง	4.48	0.65	2	เห็นด้วย
2. การใช้ทรัพยากรและการช่วยเหลือ				
และการช่วยเหลือในชุมชน	4.39	0.61	3	เห็นด้วย
3. การใช้จ่ายอย่างรู้คุณค่า	4.63	0.54	1	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.50	0.48		เห็นด้วย

อธิบายได้ว่า หัวหน้าครัวเรือนมีการความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนมีการความคิดเห็นด้านการใช้จ่ายและการช่วยเหลือ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.63 รองลงมา ได้แก่ การพึ่งพาตนเอง มีค่าเฉลี่ยที่ 4.48 และลำดับสุดท้าย คือ การใช้ทรัพยากรและการช่วยเหลือในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน	\bar{X}	SD	ลำดับที่	ระดับ
1. การเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ	4.68	0.52	1	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. การดำเนินงานและการปฏิบัติการ	4.41	0.56	3	เห็นด้วย
3. การติดตามและประเมินผลจากการใช้ และได้รับประโยชน์	4.39	0.65	2	เห็นด้วย
รวม	4.49	0.50		เห็นด้วย

อธิบายได้ว่า หัวหน้าครัวเรือนมีการความคิดเห็นต่อหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วย กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนมีการความคิดเห็นด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.68 รองลงมา ได้แก่ การติดตามและประเมินผลจากการใช้และได้รับประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.41 และลำดับสุดท้าย คือ การการดำเนินงานและการปฏิบัติการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39

2. การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท มี 3 ปัจจัย ได้แก่ การใช้จ่ายอย่างรู้คุณค่า การพึ่งพาตนเอง และ การใช้ทรัพยากรและการช่วยเหลือชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัด ชัยนาท ได้ร้อยละ 64.10

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ใน จังหวัดชัยนาท มี 3 ปัจจัย ได้แก่การเสนอความคิดเห็น การวางแผนและการตัดสินใจ การดำเนินงานและการปฏิบัติการ และการติดตามและประเมินผลจากการใช้และ ได้รับประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถร่วมกันอธิบาย คุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท ได้ร้อยละ 72.5

การอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมของประชาชน และคุณภาพชีวิต ในจังหวัดชัยนาท

หัวหน้าครัวเรือนมีการความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ด้านการใช้จ่ายอย่าง รู้คุณค่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้านการพึ่งพาตนเอง มีความ คิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย และด้านการใช้ทรัพยากรและการช่วยเหลือในชุมชน มี ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

หัวหน้าครัวเรือนมีการความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย การเสนอความคิดเห็น การวางแผนและการ ตัดสินใจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง การดำเนินงานและการ ปฏิบัติการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย การติดตามประเมินผลจากการใช้ และได้รับประโยชน์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาหลักการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท

1. จากการวิจัย พบว่า การพึ่งพาตนเอง ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน อธิบายได้ว่า การพึ่งตนเอง เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างอิสระ มั่นคง สมบูรณ์ และ มีความสงบสุขของบุคคลและชุมชนนับว่าเป็นแนวคิดเชิงบูรณาการหรือแบบองค์รวมในการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวกับการวัดระดับความสามารถในการพึ่งตนเองโดยมุ่งเน้นให้ประชาชน และชุมชนรู้จักพึ่งตนเองด้วยการช่วยเหลือตนเองเป็นหลัก โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น การพึ่งพาตนเองนั้นเป็นการพัฒนาขีดความสามารถที่จะดูแลตนเองของคนในชุมชน โดยใช้ทุนทางธรรมชาติ ทุนสังคม วัฒนธรรม และทุนทางปัญญาให้มากที่สุดโดยการพึ่งตนเองและพึ่งกันเอง มีความเข้มแข็ง และมีภูมิคุ้มกันที่ดี จนไม่ได้รับผลกระทบจากความผันผวนของสถานการณ์ของสังคมและของโลกสอดคล้องกับงานวิจัย จรูญเกียรติ พงศ์กุลศร (2561) พบว่า การที่เราพึ่งพาตัวเองได้มากเท่าไรเราก็จะยิ่งมีความสุขมากขึ้นเท่านั้น เป็นเพราะว่าคนเราจะสัมผัสได้ถึงความโล่งใจ และความเบิกบานใจเวลาที่เราสามารถควบคุมชีวิตตัวเองได้ การพึ่งตนเองอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจชุมชน

2. การใช้ทรัพยากรและการช่วยเหลือชุมชน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน อธิบายได้ว่า การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการจัดการใช้อย่างชาญฉลาด โดยใช้น้อยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด รวมทั้งต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามในสภาพปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น ดังนั้น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงมีความหมายรวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุล ทั้งคน ทรัพยากร และสมดุลในเรื่องของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทองทิพภา วิริยะพันธ์ (2550) ที่ว่า การใช้ทรัพยากรต้องใช้อย่างชาญฉลาดพร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่าโดยยึดหลักของความยั่งยืน และความพอดี พอใจ ในชีวิตที่เป็นอยู่ การใช้

ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้วยความฉลาดและใช้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนให้มากที่สุด

3. การใช้จ่ายอย่างรู้คุณค่า พบว่า ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอธิบายได้ว่า การใช้จ่ายอย่างรู้คุณค่าเป็นการใช้จ่ายอย่างพอเพียงไม่ใช่อยู่อย่างอด แต่เป็นการรู้จักประมาณตน ไตร่ตรองก่อนการใช้จ่าย เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แชมมณี (2542) ที่ว่า การพึ่งตนเองเป็นการเลี้ยงตนเองให้อยู่รอด รู้จักประมาณตน และใช้จ่ายตามฐานะของตน สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีการที่จะทำให้มีเงินเหลือที่จะเก็บออม การออมจะมากหรือน้อยไม่สำคัญเท่ากับได้เริ่มต้นออมเป็นการสร้างวินัยที่ดีในการใช้จ่ายและเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ครัวเรือน ชุมชน ใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อที่จะได้มีเงินออมไว้ในคราวที่จำเป็น การใช้จ่ายอย่างรู้คุณค่าเป็นหนทางสู่รากฐานแห่งความสำเร็จ การที่เรารู้จักคุณค่าของสิ่งของ และใช้สิ่งของเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้การใช้ทรัพยากรในภาพรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้จะดีกับตัวเราเองแล้ว ยังดีต่อส่วนรวม และช่วยให้การใช้ทรัพยากรในภาพรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากผลการวิจัย พบว่า การใช้จ่ายอย่างรู้คุณค่า มีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนมีวินัยที่ดีในการใช้จ่าย รู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ใช้อย่างประหยัด มีความพอดี อยู่อย่างประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพ ไม่หลงในกระแสวัตถุนิยม และเป็นการสร้างพื้นฐานความมั่นคงให้กับชีวิตทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่เป็นภาระของชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชัยนาท

1. การเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Talmage (2020) ที่ว่า การมีส่วนร่วมเป็นความร่วมมือของกลุ่มบุคคล เพื่อเข้ามามีส่วนกำหนดความต้องการหรือช่วยกันค้นหาสาเหตุของปัญหา โดยมีการตัดสินใจร่วมกันรวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ และการติดตามประเมินผลในกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กร การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ครัวเรือนภายในชุมชนต้องมีความพร้อมและความต้องการที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งในการดำเนินการนั้นต้องอาศัยความร่วมมือภายในชุมชนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาของตนเอง และชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของวิบูลย์ แก้วสุวรรณ (2560) ในการทำงานช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน ผู้ที่ทำงานด้านนี้ ต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ มีความพร้อมและอดทนอย่างสูง เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการทำงานโดยเพื่อผลประโยชน์ของชุมชน โดยให้ชุมชนเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนรู้ และเป็นแหล่งข้อมูลจะทำให้โครงการนั้นประสบความสำเร็จ

2. การติดตามประเมินผลจากการใช้และได้รับประโยชน์ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน อธิบายได้ว่า การติดตามและประเมินผลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่จะช่วยให้ทราบว่าโครงการที่ชุมชนได้ดำเนินการไปนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการมากน้อยเพียงใด มีประสิทธิภาพหรือไม่ และผลจากการติดตามและประเมินจะเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ จุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชนต้องสรุป และนำเสนอให้กับประชาชน หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการประเมินกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ภายในชุมชนในแต่ละด้าน เช่น ด้านการทำกิจกรรมของชุมชน ด้านการใช้และรักษาทรัพยากรในชุมชน การจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย ซึ่งในการการ

ติดตามประเมินผลจะช่วยให้การบริหารแผนงาน และโครงการมีประสิทธิภาพสูงขึ้น การติดตามและประเมินผลเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานตามแผนที่มีการกำหนดไว้แล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ แก้ไขปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามแผน หรือกำหนดวิธีการดำเนินงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น (Cohen & Uphoff, 1980, p. 223) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีญญะ กิจนุเคราะห์ (2560) พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา และประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลไม่รู้จัก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การติดตาม และการประเมินผล อยู่ในระดับมาก

3. การดำเนินงานและการปฏิบัติการ พบว่า ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของ ประชาชน อธิบายได้ว่า เป็นการดำเนินงานที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมโดยมีการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย โดยปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการด้วยความเต็มใจ (Putti, 1987) การมี ส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการในการพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการหนึ่ง ของการมีส่วนร่วมที่ให้ผู้คชในชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน พัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ของบุคคล เพื่อแก้ปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน มีการ ติดตามประเมินการปฏิบัติงานของโครงการ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ เป็นอุปกรณ์ในการ จัดการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายขององค์การในการ ทำกิจกรรม การมีส่วนร่วมสามารถบอกถึงความสามัคคีของประชาชนในชุมชนว่ามี ความพร้อมและตั้งใจในการทำกิจกรรมต่างๆ หรือไม่ การดำเนินงานและการ ปฏิบัติการอาจจะอยู่ในการทำงานในรูปแบบใช้แรงงาน การประสานงานภายใน

ชุมชน หรือหน่วยงานภายนอกโดยเฉพาะหน่วยงานของภาครัฐ ซึ่งมีความจำเป็นที่ชุมชนจะต้องขอความร่วมมือในบางเรื่องที่เกิดขึ้นที่ความสามารถที่ชุมชนจะทำได้

ข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ของชุมชน ในรูปของการทำงานของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อมเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมดำเนินงาน และร่วมรับผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

2. กรมพัฒนาชุมชนจังหวัดควรเสริมสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชนให้เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ โดยการจัดกิจกรรมที่ใช้ฐานองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนเป็นกลไกในการพัฒนา และขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการพัฒนาชุมชนในมิติต่างๆ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. พัฒนาชุมชนจังหวัดควรส่งเสริมให้ครัวเรือนในชุมชนทำบันทึกการใช้จ่ายหรือมีการวางแผนการใช้จ่ายที่แท้จริง โดยการปรับปรุงรูปแบบหรือวิธีการบันทึกที่จ่ายต่อการเรียนรู้และนำไปใช้

2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชากรภายในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของ

ประชาชนในจังหวัดชัยนาท เพื่อให้ทราบได้แน่ชัดถึงปัจจัยที่ส่งผล ต่อคุณภาพชีวิตดังกล่าว

2. ทำการศึกษาวิจัยตัวแปรดังกล่าวข้างต้นในเชิงลึก โดยอาจทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชัยนาท ได้อย่างจำเพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จรรยาเกียรติ พงศ์กุลศร. (2561). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตาม*

แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านภู หมู่ 5 ตำบลวัดธาตุ

อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. เอกสารนำเสนอการประชุมวิชาการและ

นำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 3, นวัตกรรมที่พลิก

โฉมสังคมโลก, มหาวิทยาลัยราชธานี, อุบลราชธานี.

ทองทิพภา วิริยะพันธ์. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียง: ความพอเพียงมวลรวมใน*

ประเทศ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ดวงกลมสมัย.

ทิศนา แคมมณี. (2542). *ปรัชญาการพัฒนา: ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริมิติ*

ด้านการศึกษาและพัฒนาคน. ม.ป.ท.

ธัญญา กิจนุเคราะห์. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา*

ตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลไม้รูด อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิบูลย์ แก้วสุวรรณ และคณะ. (2559). การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 6(2). 55-69.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2550). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2550). *นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน).

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Rural development participation: Concept and measure for project design implementation and evaluation*. New York: Cornell University Press.

Putti, J. M. (1987). Work values and organizational commitment: A study in the Asian context. *Human Relations*, 4(2), 275-288.

Talmage, C. A. (2020). Community development, quality of life, and community well-being: Three fields ripe with opportunities for future research and practice. *Community Development Practice*, 24(1), Article 4.

Wallace, S. A. (1974). *Identifying quality of life indicators for use in family planning programs in developing countries*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.